

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Společnost pro studium neziskového sektoru o.s., Sídlo: Gorkého 60, 602 00 Brno, IČ: 27031977

Kancelář a adresa pro korespondenci: Vinařská 3, 603 00 Brno, tel.: +420 542 210 075, fax: +420 542 210 075, <http://www.e-cvns-projekt.cz>

V Ý Z K U M A L I D S K É Z D R O J E

JARNÍ VZDĚLÁVACÍ KURZ CVNS 2011

OBČANSKÁ SPOLEČNOST V MULTIDISCIPLINÁRNÍ PERSPEKTIVĚ

BRNO, 8. 4. – 9. 4. 2011, 15. 4. – 16. 4. 2011

ANOTACE SEMINÁŘŮ A DOPORUČENÁ STUDIJNÍ LITERATURA

SEMINÁŘ „PRÁVNÍ RÁMEC PRO NEZISKOVÝ SEKTOR A OBČANSKOU SPOLEČNOST“

Termín: pátek 8. 4. 2011

Garant: JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.

Vyučující: JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D., Mgr. Jaroslav Benák

Multidisciplinární pohled na spolkové právo

Aktuální právní zakotvení spolků v režimu zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, v aktuálním znění, jeho problematické momenty z úhlu pohledu právního, ekonomického, historického a politologického.

Soukromoprávní aspekty nadačního práva v evropském kontextu

Nadace v Evropě – různost přístupů, funkcí, koncepcí a vývojových tendencí napříč evropským kontinentem. Dnešek a budoucnost nadačního práva v České republice.

Koncepční přístupy a právní zakotvení veřejné prospěšnosti v Evropě

Zamyšlení nad základními koncepčními východisky a přístupy k veřejné prospěšnosti a její právní zakotvení ve vybraných evropských zemích. Úvahy *de lege ferenda* nad návrhem zákona o veřejné prospěšnosti.

Související právní předpisy:

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, v aktuálním znění

Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, v aktuálním znění

Doporučená studijní literatura:

- Feasibility study on European Foundation Statute,
http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/eufoundation/feasibilitystudy_en.pdf
- Hurdík, J. - Telec, I.: *Zákon o nadacích a nadačních fondch*. Komentář, C.H.Beck Praha, 1998.
- Hurdík, J.: *Právnícké osoby a jejich typologie*. Vyd. 1. Praha : C.H. Beck, 2003.
- Ronovská, K.: *Soukromoprávní aspekty nadačního a spolkového práva v Česku, v Nizozemí a ve Švýcarsku*, MU Brno, 2004.
- Ronovská, K.: *Spolkové a nadační právo*, MU Brno, 2008.
- Ronovská, K.: *Tendence vývoje českého nadačního práva v rámci sjednocené Evropy*, MU Brno, 2009.
- Ronovská, K.: *Novinky na poli nadačního práva: krok správným směrem*, *Právní fórum*. 8/2010 .str. 407 a násl.
- Ronovská, K.: *K pojetí veřejné prospěšnosti v Evropě*, *Právní fórum* 9/2010, str. 428 a násl.
- Telec, I.: *Spolkové právo*, C.H.Beck Praha, 1998.
- Verze věcného záměru zákona o statusu veřejné prospěšnosti, schválená usnesením vlády ze dne 24. května 2010 č. 363, http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/vecny_zamer_pro_web.pdf

SEMINÁŘ „TEORIE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI, SOCIÁLNÍCH HNUTÍ A POLITICKÉ MOBILIZACE“

Termín: sobota 9. 4. 2011

Garant: Doc. PhDr. Ing. Ondřej Císař, Ph. D.

Vyučující: Doc. PhDr. Ing. Ondřej Císař, Ph. D., Mgr. Milan Hruběš, DiS., Mgr. et Mgr. Jiří Navrátil

Politická a sociální teorie občanské společnosti, sociálních hnutí a zájmových skupin – americká tradice

V tomto bloku bude představena „americká“ tradice výzkumu a analýzy sociálních hnutí a zájmových skupin – model politického procesu a teorie mobilizace zdrojů. Důraz bude kladen na představení jednotlivých teoretických konceptů, které poskytují prostředky empirické analýze soudobých aktérů politické mobilizace. Půjde především o strukturu politických příležitostí (McAdam, Tilly, Tarrow), zdroje a mobilizační struktury (McCarthy, Zald, Jenkins), rámování politických požadavků (Benford, Snow) a repertoár jednání (Tilly, Steinberg).

Politická a sociální teorie občanské společnosti a sociálních hnutí – evropská tradice

V tomto bloku budou představeny klíčové přístupy v tzv. evropské tradici výzkumu kolektivní mobilizace a občanské společnosti. Půjde zejména o úvod do politické teorie tzv. nových sociálních hnutí v podání J. Habermase, A. Melucciho a dalších, který bude následně ilustrován empirickými příklady. Dalším tématem bude obecný přehled klíčových proudů v politické teorii občanské společnosti (M. Kaldor), který bude uzavřen diskusí nad konceptem tzv. globální občanské společnosti (mj. v kontextu současného hnutí za globální spravedlnost).

Kultura a sociální hnutí

Závěrečný blok navazuje na předcházející výklad o evropské tradici studia sociálních hnutí. Společným pojítkem je vztah kultury a sociálních hnutí. Nejprve se zaměříme na skutečnosti, které umožnily oživit pozornost věnovanou vztahu kultury a sociálních hnutí (Geertz, Swindler), abychom si vzápětí představili, jakým způsobem je kultura ve vztahu se sociálními hnutími konceptualizována. Tím se dostaneme k důležité dichotomii, kde kultura stojí jako faktor ovlivňující sociální hnutí a sociální hnutí jako aktér vytvářející kulturu, resp. aktivně ji proměňující. Závěrečná část se bude věnovat důsledkům zmíněných teoretických poznatků pro kulturně orientovanou empirickou analýzu sociálních hnutí.

Doporučená studijní literatura:

Aldon D. and Carol M. Mueller (eds.). 1992. *Frontiers of Social Movement Theory*. New Haven: Yale University Press.

Barša, Pavel a Ondřej Císař. 2004. *Levice v postrevoluční době: Občanská společnost a nová sociální hnutí v radikální politické teorii 20. století*. Brno: CDK.

Císař, Ondřej. 2004. *Transnacionální politické sítě: Jak mezinárodní instituce ovlivňují činnost nevládních organizací*. Brno: IIPS.

Císař, Ondřej. 2008. *Politický aktivismus v České republice. Sociální hnutí a občanská společnost v období transformace a evropeizace*. Brno: CDK.

Cohen, Jean L. a Andrew Arato. 1995. *Civil Society and Political Theory*. Cambridge: MIT Press.

Crossley, Nick. 2002. *Making Sense of Social Movements*. Buckingham: Open University Press.

Duyvendak, Jan Willem. 1995. *The Power of Politics: New Social Movements in France*. Boulder: Westview Press.

Edwards, Bob and John McCarthy. 2004. "Resources and Social Movement Mobilization." In *The Blackwell Companion to Social Movements*, eds. David Snow, Sarah Soule, and Hanspeter Kriesi. Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing, 116-152.

Geertz, Clifford. 1973. *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic.

Habermas, Jürgen. 1987. *The Theory of Communicative Action, Volume II - Lifeworld and the System: A Critique of Functionalist Reason*. Boston: Beacon Press.

Jasper, James M. 2009. Cultural Approaches in the Sociology of Social Movements. In Klandermans, Bert, Roggeband, Conny. *Handbook of social movements across disciplines*. New York: Springer, pp. 59-110.

Johnston, Hank and Bert Klandermans (eds.). 1995. *Social Movements and Culture*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Kaldor, Mary. 2003. *Global Civil Society: An Answer to War*. Cambridge: Polity Press, 2003.

Kriesi, Hanspeter et al. 1995. *New Social Movements in Western Europe: A Comparative Analysis*. London: UCL Press.

Kriesi, Hanspeter. 2004. "Political Context and Opportunity." In *The Blackwell Companion to Social Movements*, eds. David Snow, Sarah Soule, and Hanspeter Kriesi. Malden, Oxford, Carlton: Blackwell Publishing, 67-90.

McAdam, Doug, Sidney Tarrow and Charles Tilly. 2001. *Dynamics of Contention*. Cambridge: Cambridge University Press.

Melucci, Alberto. 1994. „A Strange Kind of Newness: What’s “New” in New Social Movements?“ In Laraña, E. Johnston, H. Gusfield, J. R. (eds.) *New Social Movements: From Ideology to Identity*. Philadelphia: Temple University Press, s. 101-130.

Pichardo, Nelson A. 1997. „New Social Movements: A Critical Review.“ *Annual Review of Sociology* 23: 411-430.

Swidler, Ann. 1986. „Culture in Action: Symbols and Strategies.“ *American Sociological Review*. Vol 51, N. 2, 273-86.

Tarrow, Sidney. 1998. *Power in Movement. Social Movements and Contentious Politics, 2nd edition*. Cambridge: Cambridge University Press.

Tilly, Charles and Sidney Tarrow. 2007. *Contentious Politics*. Boulder, London: Paradigm Publishers.

Tilly, Charles. 2004. *Social Movements, 1768-2004*. Boulder, London: Paradigm Publishers.

SEMINÁŘ „EKONOMICKÉ POJETÍ NEZISKOVÉHO SEKTORU A NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ“

Termín: pátek 15. 4. 2011

Garant: Ing. Vladimír Hyánek, Ph. D.

Vyučující: Ing. Vladimír Hyánek, Ph. D., Ing. Hana Jurajdová, Ph.D., Ing. Zuzana Prouzová, Mgr. Simona Škarabelová, Ph.D.

Definování neziskové organizace a různá pojetí neziskovosti, informační zdroje o neziskových organizacích

Ekonomické přístupy k vymezení neziskové organizace a neziskových aktivit. Vzhledem k tomu, že i neziskové organizace se pohybují na trhu, byť někdy specifickém, je naším cílem vysvětlit, jak může neziskovost ovlivnit ekonomické chování NO, jak ji může limitovat či naopak, jak jí umožňuje využívat nástrojů, které for-profit firma využít nemůže. Samostatným tématem jsou potom informační zdroje poskytující ekonomické informace o NO.

Vztah státu a neziskových organizací, financování neziskových organizací

Vztahy státu a NO. Tyto vztahy pojednáváme především jako vztahy finanční; zejména jde o způsoby získávání prostředků na činnost z různých typů veřejných i soukromých zdrojů. Pro potřeby tohoto výukového bloku je akcent položen na financování veřejné, které do jisté míry odráží charakter veřejné politiky vůči neziskovému sektoru.

Účetní a daňová problematika

Třetí část prvního bloku je částí „technickou“. Představuje problematiku zdaňování a účetnictví, a to od principů, kterými se řídí specifický daňový a účetní režim NO, až po případové studie umožňující porozumět každodenním problémům, kterým musí NO při své činnosti v oblasti daní a účetnictví čelit.

Doporučená studijní literatura:

Brock, K.L. (Ed.): *Delicate dances :public policy and the nonprofit sector*. Montreal: School of Policy Studies, 2003. xi, 339 s. ISBN 0889119538.

Hladká, M., Šinkyříková, T.: *Dárcovství v očích veřejnosti*, 1. vyd. Brno: Společnost pro studium neziskového sektoru, 2009. 24 s. ISBN 978-80-904150-4-1

Powell, W.W., Steinberg, R. (Eds.): *The nonprofit sector : A research handbook*. 2nd ed. New Haven : Yale University Press, 2006. xi, 659 s. ISBN 9780300109030.

Rektořík, J.: *Organizace neziskového sektoru. Základy ekonomiky, teorie a řízení*. Druhé aktualizované vydání. Praha : Ekopress, s.r.o., 2007. 187 s. ISBN 978-80-86929-25-5.

Salamon, L. M., Anheier, H. K.: *Defining the nonprofit sector :a cross-national analysis*. 1. ed. Manchester : Manchester University Press, 1997. xiii, 526. ISBN 0-7190-4902-4.

Salamon, L. M., Flaherty, S. L. Q. *Nonprofit law: ten issues in search of resolution*. [Baltimore] : John Wiley and sons, 1996. 37 s. ISBN 1-886333-24-6.

Smith, D. H., Stebbins, R.A., Dover, M.A.: *A dictionary of nonprofit terms and concepts*. Bloomington : Indiana University Press, 2006. xvi, 337 s. ISBN 0253347831.

Škarabelová, S. (ed.): *Definice neziskového sektoru (Sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS)*. 1. vyd. Brno: CVNS, 2005, 52 s. ISBN 80-239-4057-0

Zhodnocení koncepce podpory rozvoje neziskového sektoru. Praha: Úřad vlády ČR, 2009. Dostupné na [www: http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=36109](http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=36109).

OBČANSKÁ SPOLEČNOST V HISTORICKO-FILOSOFICKÝCH SOUVISLOSTECH

Termín: sobota 16. 4. 2011

Garant: Doc. Mgr. Lukáš FASORA, Ph. D.

Vyučující: Doc. Mgr. Lukáš Fasora, Ph. D., Mgr. Táňa Klementová, Mgr. Denisa Nečasová, Ph. D.

Metodologická výbava ke studiu občanské společnosti v moderních dějinách

Klíčové pojmy: stavovská a občanská společnost, spolek a jeho role v přechodu od stavovské k občanské společnosti, honorační a masová politika, totalitní a autoritářský režim, konzervatismus, liberalismus, socialismus z pohledu dějin 19. a 20. století.

Metody a interpretační přístupy: kolektivní biogram, typologická metoda, metoda sondy; teorie her, etnosymbolismus aj.; interpretace vývoje občanské společnosti v evropské komparaci.

Specifika českých zemí v 19. století s ohledem na národnostní situaci, hospodářský a sociální vývoj, vzájemné vazby české a německé společnosti, s ohledem na občanský sektor, role místních samospráv při rozvoji občanské společnosti, pohnutky, mechanismy a druhy občanské angažovanosti (charitativní, kulturní, vzdělávací spolky atd.), sekularizace a občanská společnost.

Proměny občanského sektoru ve 20. století

Přednáška plynule navazuje na předchozí nástin problematiky v 19. století a zaměřuje se primárně na období 1914–1989. Kvantitativní i kvalitativní proměny občanského sektoru budou představeny v souvislosti s politickými událostmi daného období, které na ně měly zásadní vliv. Hlavní trendy lze spatřovat v procesu centralizace jednotlivých organizací do větších celků, politizaci spolkového života, pokusech o obnovení kontinuity po jejich násilném přerušení, fenoménu demokratického centralismu, rozporu mezi ideologickými proklamacemi státu a oficiální sebezprezentací organizací ve srovnání s konkrétní činností (hl. normalizace) apod.

Vztah církví, náboženských organizací a občanské společnosti

Představení problematiky zahrnutí církví a náboženských společností do občanského sektoru, základní seznámení se s působením křesťanských a židovských aktivit na tomto poli během 19. a 20. století, nástin vývoje vztahu státu a církve, přiblížení nastupujících trendů v rámci privatizace a deprivatizace náboženství.

Doporučená studijní literatura:

- Bahenská, Marie: Počátky emancipace žen v Čechách. Dívčí vzdělávání a ženské spolky v Praze v 19. století. Praha, 2005.
- Barša, Pavel – Strmiska, Maxmilián: *Národní stát a etnický konflikt*. Brno 1999.
- Fasora, Lukáš – Hanuš, Jiří – Malíř, Jiří (eds.): *Člověk na Moravě 19. století²*. Brno 2008.
- Fasora, Lukáš – Hanuš, Jiří – Malíř, Jiří – Vykoupil, Libor (eds.): *Člověk na Moravě v první polovině 20. století*. Brno 2006.
- Hanuš, Jiří: *Tradice českého katolicismu ve 20. století*. Brno 2005.
- Hanuš, Jiří - Vybíral, Jan (eds.): *Náboženství v globální občanské společnosti*. Brno 2008.
- Horská, Pavla: *Naše prababičky feministky*. Praha, 1999.
- Hroch, Miroslav: *Evropská národní hnutí v 19. století. Společenské předpoklady vzniku novodobých národů*. Praha, 1986.
- Hroch, Miroslav: *Na prahu národní existence. Touha a skutečnost*. Prah, 1999.
- Janák, Jan: *Příčiny vzniku předlitavské sociální správy*. Brno 1970.
- Janák, Jan - Hledíková, Zdeňka: *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*. Praha 1989.
- Kaplan, Karel: *Pravda o Československu 1945-1948*. Praha 1990.
- Kladiwa, Pavel a kol.: *Lesk a bída obecních samospráv Moravy a Slezska I. a II.*. Ostrava, 2007-2009.
- Křen, Jan: *Konfliktní společenství: Češi a Němci 1780-1918*. Praha 1990.
- Křesťan, Jiří - Blodigová, Alexandra, Bubeník, Jaroslav: *Židovské spolky v českých zemích v letech 1918-1948*. Praha 2001.
- Lenderová, Milena: *K hříchu i modlitbě. Žena v minulém století*. Praha, 1999.
- Malíř, Jiří: *Od spolků k moderním politickým stranám*. Brno 1996.
- Marek, Pavel: *Český katolicismus 1890-1914. Kapitoly z dějin českého katolického tábora na přelomu 19. a 20. století*. Praha 2003.

Mišovič, Ján: *Víra v dějinách zemí koruny české*. Praha 2001.

Urban, Otto: *Česká společnost 1848-1918*. Praha, 1982.

Václavík, David: *Náboženství a moderní česká společnost*. Praha 2009.